DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

9. oktober 2008 *

I sag C-304/07,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 234 EF, indgivet af Bundesgerichtshof (Tyskland) ved afgørelse af 24. maj 2007, indgået til Domstolen den 2. juli 2007, i sagen:

Directmedia Publishing GmbH

mod

Albert-Ludwigs-Universität Freiburg,

har

* Processprog: tysk.

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, K. Lenaerts (refererende dommer), og dommerne T. von Danwitz, R. Silva de Lapuerta, E. Juhász og G. Arestis,

generaladvokat: E. Sharpston
justitssekretær: R. Grass,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Directmedia Publishing GmbH ved Rechtsanwältin C. von Gierke

— Albert-Ludwigs-Universität Freiburg ved Rechtsanwälte W. Schmid og H.-G. Riegger

— den italienske regering ved I.M. Braguglia, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato F. Arenal

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved H. Krämer og W. Wils, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 10. juli 2008,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 7, stk. 2, litra a), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 96/9/EF af 11. marts 1996 om retlig beskyttelse af databaser (EFT L 77, s. 20).

2 Anmodningen er indgivet i forbindelse med en tvist mellem Directmedia Publishing GmbH (herefter »Directmedia«) og Albert-Ludwigs-Universität Freiburg som følge af, at Directmedia forhandler en digtsamling, som er frembragt med udgangspunkt i en liste over tyske digte udarbejdet af Ulrich Knoop, som er professor ved dette universitet.

Retsforskrifter

3 Direktiv 96/9 vedrører ifølge artikel 1, stk. 1, »den retlige beskyttelse af databaser, uanset deres form«.

4 Begrebet database er med henblik på anvendelsen af direktiv 96/9 defineret i artikel 1, stk. 2, som »en samling af værker, data eller andet selvstændigt materiale, der er struktureret systematisk eller metodisk og kan konsulteres individuelt ved brug af elektronisk udstyr eller på anden måde«.

5 Artikel 3 i direktiv 96/9 indfører en ophavsretlig beskyttelse af »databaser, som på grund af udvælgelsen eller struktureringen af indholdet udgør ophavsmandens egen intellektuelle frembringelse«.

6 Artikel 7 i direktiv 96/9 indfører under overskriften »Beskyttelsens genstand« en sui generis-beskyttelse med følgende ordlyd:

»1. Når indsamling, kontrol eller præsentation af en databases indhold ud fra et kvalitativt eller kvantitativt synspunkt er udtryk for en væsentlig investering, sikrer medlemsstaterne databasens fremstiller en ret til at forbyde udtræk og/eller genanvendelse af hele basens indhold eller en væsentlig del deraf, vurderet kvalitativt eller kvantitativt.

2. I dette kapitel forstås ved:

a) »Udtræk«: Permanent eller midlertidig overførsel af hele en databases indhold eller en væsentlig del deraf til et andet medium på en hvilken som helst måde eller i en hvilken som helst form.

b) »Genanvendelse«: Enhver form for tilgængeliggørelse for almenheden af hele databasens indhold eller en væsentlig del deraf ved spredning af eksemplarer, udlejning, online-transmission eller på anden måde. Første gang et eksemplar af en database sælges i Fællesskabet af rettighedshaveren eller med dennes tilladelse, er rettighedshaverens ret til at udøve kontrol med videresalg af dette eksemplar inden for Fællesskabet udtømt.

Offentligt udlån er ikke udtræk eller genanvendelse.

3. Den i stk. 1 omhandlede ret kan overdrages, overføres eller gives i kontraktlig licens.

4. Den i stk. 1 omhandlede ret gælder, uanset om databasen er genstand for ophavsret eller anden beskyttelse. Endvidere gælder den, uanset om databasens indhold er genstand for ophavsret eller anden beskyttelse. Beskyttelsen af databaser efter den i stk. 1 omhandlede ret berører ikke rettigheder, som måtte eksistere med hensyn til basens indhold.

5. Gentagne og systematiske udtræk og/eller genanvendelser af uvæsentlige dele af databasens indhold, der kan sidestilles med handlinger, som strider mod en normal udnyttelse af basen, eller som skader databasefremstillerens legitime interesser urimeligt, er ikke tilladt.«

7 Under overskriften »Fortsat anvendelse af andre retsforskrifter« præciseres det i artikel 13 i direktiv 96/9, at direktivet ikke berører forskrifter vedrørende f.eks. »forskrifter om karteller og illoyal konkurrence«.

8 Artikel 16, stk. 3, i direktiv 96/9 har følgende ordlyd:

»Senest ved udløbet af det tredje år efter [den 1. januar 1998] og derefter hvert tredje år forelægger Kommissionen Europa-Parlamentet, Rådet og Det Økonomiske Sociale Udvalg en beretning om direktivets anvendelse, hvori den, navnlig på grundlag af specifikke oplysninger fra medlemsstaterne, især undersøger anvendelsen af sui generis-beskyttelsen, herunder artikel 8 og 9, og navnlig om anvendelsen af denne beskyttelse har medført misbrug af en dominerende stilling eller andre indgreb i den frie konkurrence, der kunne begrunde passende foranstaltninger, herunder gennemførelse af en ordning med tvangslicenser. Kommissionen fremsætter om nødvendigt forslag om tilpasning af dette direktiv til udviklingen på databaseområdet.«

De faktiske omstændigheder i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

9 Ulrich Knoop er ved Albert-Ludwigs-Universität Freiburg leder af projektet »Klassikerwortschatz« (det klassiske ordforråd), der har ført til offentliggørelsen af »Freiburger Anthologie«, som er en samling af digte fra perioden 1720-1933.

10 Grundlaget for denne antologi er en af Ulrich Knoop udarbejdet liste over digte, »Die 1 100 wichtigsten Gedichte der deutschen Literatur zwischen 1730 und 1900« (De 1 100 vigtigste digte fra den tyske litteratur mellem 1730 og 1900, herefter »den af Ulrich Knoop udarbejdede liste over digte«), som er offentliggjort på internettet.

11 Efter en indledende redegørelse angiver listen forfatteren, titlen, første strofe og udgivelsesåret for hvert digt opstillet i rækkefølge efter det antal gange, digtene er nævnt i forskellige antologier. Listen er udarbejdet på baggrund af 14 antologier udvalgt blandt ca. 3 000, hvortil kom den bibliografiske samling af 50 tysksprogede antologier af Anneliese Dühmert med titlen »Von wem ist das Gedicht?« (Hvem har skrevet digtet?).

12 Fra disse værker, der indeholder ca. 20 000 digte, er de digte udvalgt, der er opført i mindst tre antologier, eller som er nævnt mindst tre gange i Anneliese Dühmerts bibliografiske samling. Til statistisk brug er digtenes titler og første strofer blevet standardiseret, og en liste over alle digtenes titler er blevet udarbejdet. Ved hjælp af bibliografiske undersøgelser er digtene blevet forsynet med en henvisning til de værker, digtene er udgivet i, og tidspunktet for, hvornår hvert digt er skrevet. Det har taget ca. to et halvt år at udføre dette arbejde, og Albert-Ludwigs-Universität Freiburg har afholdt de dermed forbundne omkostninger på 34 900 EUR.

13 Directmedia forhandler en cd-rom med titlen »1 000 Gedichte, die jeder haben muss« (1 000 digte, som alle må have), der udkom i løbet af 2002. Blandt de digte, der er med på cd-rommen, stammer 876 fra perioden 1720-1900. Heraf er 856 også nævnt i den af Ulrich Knoop udarbejdede liste over digte.

14 Til brug for indsamlingen af de digte, der er gengivet på cd-rommen, har Directmedia ladet sig inspirere af denne liste. Selskabet har undladt at medtage nogle af digtene på listen, har tilføjet nogle andre digte og har foretaget en kritisk gennemgang af hvert af de af Ulrich Knoop udvalgte digte. Selve digtenes tekst har Directmedia taget fra sit eget digitale materiale.

15 Albert-Ludwigs-Universität Freiburg og Ulrich Knoop har anlagt sag mod Directmedia med påstand om, at selskabet tilpligtes at ophøre med udbredelse af sin cd-rom, og om erstatning, idet de er af den opfattelse, at Directmedia har krænket både den ophavsret, som Ulrich Knoop har i sin egenskab af ophavsmand til en samling, og de ophavsretsbeslægtede rettigheder, som Albert-Ludwigs-Universität Freiburg har som »databasefremstiller«. De har endvidere nedlagt påstand om, at selskabet tilpligtes at udlevere de eksemplarer af sin cd-rom, som selskabet måtte være i besiddelse af, med henblik på destruktion.

16 Førsteinstansen gav dem medhold i sagen. Da Directmedia ikke fik medhold i sin appel, har selskabet indgivet en revisionsanke til Bundesgerichtshof.

17 Revisionsanken af domfældelsen på grundlag af Ulrich Knoops påstande blev afvist. Da de bestemmelser i tysk ret om beskyttelse af databasefremstilleren, som Albert-Ludwigs-Universität Freiburg påstår tilsidesat, gennemfører direktiv 96/9 i tysk ret, er

den forelæggende ret derimod af den opfattelse, at afgørelsen af tvisten mellem Directmedia og universitetet afhænger af en fortolkning af direktivets artikel 7, stk. 2, litra a).

18 Den forelæggende ret har fremhævet, at det af appeldomstolens afgørelse fremgår, at Directmedia ved udvælgelsen af de digte, der er med på selskabets cd-rom, har ladet sig inspirere af den af Ulrich Knoop udarbejdede liste over digte, at Directmedia for hvert enkelt digt har forholdt sig kritisk til den af Ulrich Knoop foretagne udvælgelse, og endelig at selskabet har undladt at medtage et vist antal af digtene på listen og har tilføjet nogle andre digte på sit markedsførte medium, og er derfor i tvivl om, hvorvidt gengivelse af en databases indhold under sådanne omstændigheder udgør et »udtræk« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 7, stk. 2, litra a), i direktiv 96/9.

19 Definitionen af begrebet »udtræk«, indeholdt i denne bestemmelse i direktiv 96/9, flere af betragtningerne til direktivet, præmis 43-54 i dommen af 9. november 2004, The British Horseracing Board Ltd m.fl. (sag C-203/02, Sml. I, s. 10415), visse dele af generaladvokat Stix-Hackls forslag til afgørelse — på grundlag af hvilket, der blev afsagt dom den 9. november 2004 — i sagen Fixtures Marketing (sag C-338/02, Sml. I, s. 10497), en bestemt opfattelse af formålet med og indholdet af sui generis-retten såvel som kravet om retssikkerhed taler ifølge den forelæggende ret for en indskrænkende fortolkning af begrebet, hvorefter sui generis-retten tillader databasefremstilleren at forbyde en fysisk overførsel af hele eller en del af databasen fra ét medium til et andet, men ikke at basen konsulteres eller anvendes som informations- og katalogiseringskilde, selv i tilfælde hvor en given bases væsentligste indhold således gradvist uden videre vil blive kopieret eller overført til en anden base.

20 Den forelæggende ret har imidlertid erkendt, at det efter en anden opfattelse af indholdet af sui generis-retten kan hævdes, at begrebet »udtræk« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 7, stk. 2, litra a), i direktiv 96/9, omfatter de handlinger, der udelukkende består i at overføre dele af en base i form af oplysninger.

21 Henset til denne fortolkningstvivl har Bundesgerichtshof besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Kan en overførsel af data fra en database, der er beskyttet i medfør af artikel 7, stk. 1, [i direktiv 96/9], til en anden database anses for at udgøre et »udtræk« som omhandlet i databasedirektivets artikel 7, stk. 2, litra a), når denne overførsel finder sted på grundlag af søgninger i databasen og efter en vurdering i hvert enkelt tilfælde, eller forudsætter et udtræk i direktivets forstand en fremgangsmåde med (fysisk) kopiering af data?«

Det præjudicielle spørgsmål

22 Med dette spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om begrebet »udtræk« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 7, stk. 2, litra a), i direktiv 96/9, omfatter en transaktion, hvorved indholdet af en database overføres til en anden database, efter at den, der har iværksat transaktionen, har konsulteret den førstnævnte base på en dataskærm og foretaget en udvælgelse baseret på en vurdering i hvert enkelt tilfælde, eller om begrebet forudsætter en fremgangsmåde med (fysisk) kopiering af data.

23 Indledningsvis skal det bemærkes, at spørgsmålet bygger på den forudsætning, der er tilkendegivet i forelæggelseskendelsen, at den af Ulrich Knoop udarbejdede liste over digte udgør en »database« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 1, stk. 2, i direktiv 96/9.

24 Tilsvarende er det i kendelsen angivet, at Albert-Ludwigs-Universität Freiburg, som har afholdt omkostningerne ved udarbejdelsen af denne liste, er berettiget til beskyttelse efter den ved direktivet indførte sui generis-ret, idet investeringen i indsamling, kontrol og præsentation af indholdet af listen, som har kostet 34 900 EUR, er anset for at være »væsentlig« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i direktivets artikel 7, stk. 1.

25 I denne forbindelse er den forelæggende ret i tvivl om, hvorvidt den transaktion, som Directmedia ifølge hovedsagen har foretaget, udgør et »udtræk« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 7, stk. 2, litra a), i direktiv 96/9.

26 I denne bestemmelse er begrebet udtræk defineret som »permanent eller midlertidig overførsel af hele en databases indhold eller en væsentlig del deraf til et andet medium på en hvilken som helst måde eller i en hvilken som helst form«.

27 Artikel 7, stk. 1, i direktiv 96/9 tillægger fremstilleren af en database, som ud fra et kvalitativt eller kvantitativt synspunkt har krævet en væsentlig investering, retten til at forbyde udtræk af hele eller en væsentlig del af basens indhold. Desuden giver artikel 7, stk. 5, databasefremstilleren ret til at modsætte sig gentagne og systematiske udtræk af en uvæsentlig del af basens indhold, hvis kumulative virkning kan føre til en gendannelse — uden databasefremstillerens tilladelse — af databasen som helhed eller i det mindste en væsentlig del deraf, hvilket vil kunne skade den investering, som er foretaget af databasefremstilleren, alvorligt på samme måde som de udtræk og/eller genanvendelser, der omhandles i direktivets artikel 7, stk. 1 (jf. dommen i sagen The British Horseracing Board m.fl., præmis 86-89).

28 Da begrebet udtræk således er anvendt i forskellige bestemmelser i artikel 7 i direktiv 96/9, skal begrebet fortolkes i lyset af den sammenhæng, hvori bestemmelsen indgår (jf. i denne retning dommen i sagen The British Horseracing Board m.fl., præmis 67).

29 I denne forbindelse skal det først præciseres, som erkendt af Directmedia, at begrebet ikke forudsætter, at databasen eller en del heraf fjernes fra sit oprindelige medium som følge af en given transaktion.

30 Det forhold, at udtrykket »kan kopieres« er anvendt i en række betragtninger til direktiv 96/9, heriblandt navnlig 7. og 38. betragtning, for at illustrere begrebet udtræk, indikerer nemlig, at dette begreb i fællesskabslovgivers ånd og inden for direktivets rammer skal omfatte handlinger, som lader den pågældende database eller en del heraf forblive på sit oprindelige medium.

31 Dernæst skal det understreges, at anvendelsen af vendingen »på en hvilken som helst måde eller i en hvilken som helst form« i artikel 7, stk. 2, litra a), i direktiv 96/9 viser, at fællesskabslovgiver har villet tillægge begrebet udtræk en vid betydning (jf. dommen i sagen The British Horseracing Board m.fl., præmis 51).

32 Som anført af såvel Albert-Ludwigs-Universität Freiburg som den italienske regering og Kommissionen bestyrkes denne antagelse af en vid betydning af begrebet udtræk af det formål, som fællesskabslovgiver har forfulgt ved at indføre en sui generis-ret.

33 Dette formål er, således som det følger af bl.a. 7., 38. - 42. og 48. betragtning til direktiv 96/9, at sikre den person, som har taget initiativet til og påtaget sig risikoen ved at foretage en væsentlig investering i form af menneskelige, tekniske og/eller finansielle ressourcer til indsamling, kontrol eller præsentation af indholdet af en database, udbyttet af hans investering ved at beskytte databasen mod uretmæssig tilegnelse af resultaterne af hans investering gennem handlinger, som — vel at mærke for en bruger eller en konkurrent — ville bestå i at gendanne databasen eller en væsentlig del heraf til langt lavere omkostninger, end en selvstændig oprettelse ville kræve (jf. tilsvarende i denne retning dom af 9.11.2004, sag C-46/02, Fixtures Marketing, Sml. I, s. 10365, præmis 35, dommen i sagen The British Horseracing Board m.fl., præmis 32, 45, 46 og 51, dommen i sag C-338/02, Fixtures Marketing, præmis 25, og dom af 9.11.2004, sag C-444/02, Fixtures Marketing, Sml. I, s. 10549, præmis 41).

34 I lyset af dette formål skal begrebet »udtræk« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 7 i direktiv 96/9, forstås således, at det omfatter enhver uretmæssig tilegnelse af hele eller en væsentlig del af databasens indhold (jf. dommen i sagen The British Horseracing Board m.fl., præmis 51 og 67).

35 Som anført af Albert-Ludwigs-Universität Freiburg og Kommissionen følger det af selve ordlyden af artikel 7, stk. 2, litra a), i direktiv 96/9, at begrebet ikke er afhængigt af, hvilken karakter og form den benyttede fremgangsmåde har.

36 Det afgørende kriterium i denne henseende består i, om der foreligger en »overførsel« af hele eller en væsentlig del af en given databases indhold til et andet medium af samme art som databasens eller af en anden art. En sådan overførsel forudsætter, at hele eller en del af en databases indhold befinder sig på et andet medium end den oprindelige database.

37 Som påpeget af den italienske regering er det i denne sammenhæng uden betydning for vurderingen af, om der foreligger et »udtræk« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 7 i direktiv 96/9, om overførslen sker ved hjælp af en teknisk fremgangsmåde for kopiering af en beskyttet databases indhold, såsom elektroniske, elektromagnetiske eller elektrooptiske processer eller tilsvarende processer (jf. i denne forbindelse 13. betragtning til direktiv 96/9), eller af en simpel, manuel fremgangsmåde. Som anført af Albert-Ludwigs-Universität Freiburg hører afskrift — det være sig manuelt — af indholdet af en sådan database til et andet medium ind under begrebet udtræk på lige fod med en downloading eller en fotokopi.

38 14. betragtning til direktiv 96/9, hvorefter »den beskyttelse, dette direktiv giver, bør udvides til også at omfatte ikke-elektroniske databaser«, såvel som 21. betragtning til direktivet, hvorefter beskyttelsen i henhold til direktivet ikke fordrer, at databasens indhold »er struktureret systematisk eller metodisk«, taler også for en fortolkning af begrebet udtræk, der — ligesom fortolkningen af begrebet database — er fri for formelle, tekniske eller fysiske kriterier.

39 Det er ligeledes uden betydning for fortolkning af begrebet udtræk i den kontekst, hvori det indgår i direktiv 96/9, om overførslen af en beskyttet databases indhold ender med en anderledes strukturering af det pågældende materiale end den, der karakteriserer den oprindelige database. Således fremgår det af 38. betragtning til direktiv 96/9, at direktivet i kraft af indførslen af sui generis-retten beskytter databasefremstilleren mod en handling, hvorved indholdet af hans database kopieres og omordnes uden hans tilladelse.

40 Det kan derfor ikke hævdes, som Directmedia har gjort, at begrebet udtræk kun omfatter handlinger, der består i en mekanisk reproduktion af en databases indhold eller en væsentlig del heraf — uden at indholdet omordnes — ved hjælp af en traditionel fremgangsmåde i form af »kopier/sæt ind«.

41 Som fremhævet af Directmedia viser den omstændighed, at den, der har foretaget den pågældende reproduktion, afholder sig fra at gengive dele af en beskyttet databases indhold og supplerer det kopierede indhold med materiale fra en anden kilde, at handlingen ikke angår hele basens indhold. Denne omstændighed er derimod ikke til hinder for, at det konstateres, at der foreligger en overførsel af en del af databasens indhold til et andet medium.

42 I modsætning til det, Directmedia ligeledes har gjort gældende, bør begrebet »udtræk« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 7 i direktiv 96/9, desuden ikke begrænses til handlinger, hvorved hele eller en væsentlig del af en beskyttet databases indhold overføres.

43 Som det fremgår af præmis 27 i nærværende dom, kan det nemlig udledes af artikel 7, stk. 1, sammenholdt med stk. 5, i direktiv 96/9, at dette begreb ikke er afhængigt af omfanget af overførslen af en beskyttet databases indhold, eftersom den ved direktivet indførte sui generis-ret i kraft af disse bestemmelser giver databasefremstilleren en beskyttelse ikke bare mod udtræk af hele eller en væsentlig del af hans beskyttede base, men også på visse betingelser mod handlinger rettet mod en uvæsentlig del af indholdet (jf. i denne retning dommen i sagen The British Horseracing Board m.fl., præmis 50).

44 Følgelig er det forhold, at en overførsel ikke vedrører en væsentlig og struktureret mængde af materiale fra en beskyttet database, ikke til hinder for, at handlingen henføres under begrebet »udtræk« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 7 i direktiv 96/9.

45 Som fremhævet af Kommissionen kan det forhold, at dele af indholdet i en database først overføres til en anden database efter en kritisk gennemgang gennemført af den, der har foretaget overførslen, ganske vist vise sig at være af væsentlig betydning i det pågældende tilfælde for vurderingen af, om denne anden base er berettiget til en form for beskyttelse i henhold til direktiv 96/9. Forholdet er derimod ikke til hinder for, at det konstateres, at der foreligger en overførsel af materiale fra den første database til den anden.

46 Formålet med overførslen er ligeledes uden betydning for vurderingen af, om der foreligger et »udtræk« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 7 i direktiv 96/9.

47 Det er således underordnet, om den pågældende overførsel har til formål at oprette en anden database, uanset om denne konkurrerer med den oprindelige database eller ej, og om den har samme størrelse som denne eller ej, ligesom det er uden betydning, om overførslen indgår som en del af en virksomhed, uanset om den er kommerciel eller ej, der ikke vedrører oprettelsen af en database (jf. i denne retning dommen i sagen The British Horseracing Board m.fl., præmis 47 og 48). Som det fremgår af 44. betragtning til direktiv 96/9, udgør overførslen af hele eller en væsentlig del af en beskyttet databases indhold til et andet medium, når det er nødvendigt blot af hensyn til visualisering på en dataskærm, i sig selv et udtræk, som indehaveren af sui generis-retten skal give sin tilladelse til.

48 I sin anmodning om præjudiciel afgørelse har den forelæggende ret fremhævet 38. betragtning til direktiv 96/9. Idet betragtningen omhandler tilfælde, hvor indholdet af en database »kopieres og […] omordnes elektronisk«, kan betragtningen ifølge den forelæggende ret tale for en fortolkning af begrebet udtræk, der er begrænset til transaktioner baseret på en fremgangsmåde med elektronisk kopiering.

49 Som generaladvokaten har anført i punkt 41 i sit forslag til afgørelse, skal den pågældende betragtning imidlertid belyse den særlige risiko, som databasefremstilleren udsættes for på grund af den stadig mere udbredte brug af digital teknologi. Betragtningen bør ikke læses som en begrænsning af de handlinger, sui generis-retten beskytter mod, til udelukkende elektronisk kopiering, idet det dels vil føre til en tilsidesættelse af de forskellige elementer, der er fremhævet i præmis 29-47 i nærværende dom, og som taler for en udvidende fortolkning af begrebet udtræk inden for rammerne af direktiv 96/9, dels i strid med sui generis-rettens formål fratager databasefremstilleren en beskyttelse mod udtræk, som — selv om de ikke er baseret på en bestemt teknisk fremgangsmåde — er ligeså skadelige for databasefremstillerens interesser som udtræk baseret på en sådan fremgangsmåde.

50 Directmedia har anført, at en database ikke giver ejerskab til oplysningerne, og at det at anse gengivelse af oplysninger fra denne database for omfattet af de handlinger, som en fremstiller af en beskyttet database i medfør af sui generis-retten kan forbyde, dels ville svare til at tilsidesætte de legitime rettigheder, brugere af sådanne databaser har, til fri adgang til oplysningerne, dels ville befordre fremkomsten af monopoler eller misbrug af en dominerende stilling blandt databasefremstillere.

51 For det første for så vidt angår adgangen til oplysninger bemærkes, at beskyttelsen ved sui generis-retten udelukkende vedrører udtræk og/eller genanvendelse som defineret i artikel 7 i direktiv 96/9. Beskyttelsen omfatter derimod ikke søgning i en database (jf. dommen i sagen The British Horseracing Board m.fl., præmis 54).

52 Den person, der har oprettet databasen, kan ganske vist forbeholde sig en eneret til adgangen til sin database eller forbeholde bestemte personer denne adgang (jf. dommen i sagen The British Horseracing Board m.fl., præmis 55) eller endda opstille bestemte betingelser, af f.eks. finansiel karakter, for adgangen.

53 Når databasefremstilleren imidlertid selv gør indholdet af sin database tilgængelig for tredjemand, det være sig mod betaling, giver sui generis-retten ham dog ikke mulighed for at modsætte sig, at tredjemand søger information i databasen (jf. i denne retning dommen i sagen The British Horseracing Board m.fl., præmis 55). Som det følger af 44. betragtning til direktiv 96/9, er det kun, når visualisering på en dataskærm af basens indhold nødvendiggør permanent eller midlertidig overførsel af hele dette indhold eller en væsentlig del heraf til et andet medium, at rettighedshaveren skal give sin tilladelse dertil.

54 I det foreliggende tilfælde fremgår det af de faktiske omstændigheder gengivet i forelæggelseskendelsen, at Albert-Ludwigs-Universität Freiburg ganske vist har modsat sig gengivelse uden dets tilladelse af materiale fra den af Ulrich Knoop udarbejdede liste over digte, men har ikke desto mindre tilladt tredjemand at foretage søgninger i listen. De informationer, der er samlet i listen, er dermed gjort tilgængelige for almenheden, som kan foretage søgninger deri.

55 For det andet hvad angår risikoen for at påvirke konkurrencen fremgår det af 47. betragtning til direktiv 96/9, at fællesskabslovgiver tydeligvis har været optaget af, at beskyttelsen i medfør af sui generis-retten ikke skal udøves på en sådan måde, at det letter misbrug af en dominerende stilling.

56 Det er grunden til, at det i artikel 13 bestemmes, at dette direktiv ikke berører forskrifter vedrørende f.eks. forskrifter om karteller og illoyal konkurrence, hvorved en normativ karakter tillægges den præcisering i 47. betragtning, hvorefter »dette direktivs bestemmelser […] derfor ikke [berører] anvendelsen af konkurrencereglerne, uanset om det er fællesskabsregler eller nationale regler«.

57 I samme ånd pålægger artikel 16, stk. 3, i direktiv 96/9 Kommissionen regelmæssigt at udarbejde en beretning om direktivets anvendelse, hvori den navnlig undersøger, om anvendelsen af sui generis-beskyttelsen har medført misbrug af en dominerende stilling eller andre indgreb i den frie konkurrence, der kunne begrunde passende foranstaltninger.

58 I lyset af de eksisterende retlige — fællesskabsretlige eller nationale — instrumenter, der kan opfange eventuelle tilsidesættelser af konkurrencereglerne, såsom misbrug af en dominerende stilling, bør begrebet »udtræk« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 7 i direktiv 96/9, ikke fortolkes på en måde, der ville fratage databasefremstilleren en beskyttelse mod handlinger, som kan skade hans legitime interesser.

59 I hovedsagen påhviler det den forelæggende ret i lyset af samtlige relevante omstændigheder at efterprøve, om den transaktion, som Directmedia har foretaget med udgangspunkt i den af Ulrich Knoop udarbejdede liste over digte, ud fra et kvalitativt eller kvantitativt synspunkt svarer til et udtræk vedrørende en væsentlig del af indholdet af denne liste (jf. i denne retning dommen i sagen The British Horseracing Board m.fl., præmis 69-72), eller om udtræk af uvæsentlige dele i kraft af deres gentagne og systematiske karakter kan føre til gendannelse af en væsentlig del af indholdet (jf. i denne retning dommen i sagen The British Horseracing Board m.fl., præmis 73, 87 og 89), med henblik på at fastslå, om Directmedia har krænket den sui generis-ret, der tilkommer Albert-Ludwigs-Universität Freiburg.

60 Henset til ovenstående betragtninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at overførsel af data fra en beskyttet database til en anden database efter at have konsulteret den førstnævnte base på en dataskærm og foretaget en vurdering i hvert enkelt tilfælde af dens indhold kan anses for at udgøre et »udtræk« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 7 i direktiv 96/9, for så vidt som denne transaktion ud fra et kvalitativt eller kvantitativt synspunkt svarer til en overførsel af en væsentlig del af indholdet af den beskyttede database eller til overførsler af uvæsentlige dele, som i kraft af deres gentagne og systematiske karakter kan føre til gengivelse af en væsentlig del af indholdet, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.

Sagens omkostninger

61 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Fjerde Afdeling) for ret:

Overførsel af data fra en beskyttet database til en anden database efter at have konsulteret den førstnævnte base på en dataskærm og foretaget en vurdering i hvert enkelt tilfælde af dens indhold kan anses for at udgøre et »udtræk« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 7 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 96/9/EF af 11. marts 1996 om retlig beskyttelse af databaser, for så vidt som denne transaktion ud fra et kvalitativt eller kvantitativt synspunkt svarer til en overførsel af en væsentlig del af indholdet af den beskyttede database eller til overførsler af uvæsentlige dele, som i kraft af deres gentagne og systematiske karakter kan føre til gendannelse af en væsentlig del af indholdet, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.

Underskrifter